

1 Analiza rozkładu

1.1 Miary położenia

- Średnia arytmetyczna

$$\bar{x} = \frac{1}{N} \sum_i x_i = \frac{1}{N} \sum_i x_i n_i = \sum_i x_i w_i$$

gdzie n_i to liczba wystąpień x_i , a w_i - częstość wystąpień (waga).

- Średnia geometryczna

$$\bar{x} = \sqrt[n]{x_1 x_2 \dots x_n}$$

- średnia harmoniczna

$$\bar{x} = \frac{1}{\frac{1}{N} \sum_i \frac{1}{x_i}}$$

- moda (dominanta): wartość występująca najczęściej (o największej wartości funkcji gęstości prawdopodobieństwa)

- mediana: wartość, od której połowa obserwacji jest mniejsza i połowa - większa

- kwartyle i kwantyle: kwantyl rzędu $\frac{i}{j}$ - taka liczba, że $\frac{i}{j}$ wyników jest mniejsza od tej liczby. Kwartyle 1 (q_1) i 3 (q_3) to odpowiednio kwantyle rzędu 1/4 i 3/4.

1.2 Miary zróżnicowania

- wariancja (moment centralny rzędu 2):

$$\sigma = \frac{1}{N} \sum_i (x_i - \bar{x})^2 = \frac{1}{N} \sum_i n_i (x_i - \bar{x})^2$$

lub

$$\sigma = \sum_i w_i (x_i - \bar{x})^2$$

- odchylenie standardowe średniej:

$$s = \sqrt{\sigma}$$

- rozstęp: różnica między największą i najmniejszą wartością wyników

- rozstęp ćwiartkowy:

$$IQR = q_3 - q_1$$

- odchylenie ćwiartkowe:

$$o = \frac{IQR}{2}$$

1.3 Miary asymetrii i koncentracji

- moment centralny rzędu 3:

$$M_3 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_i - m)^3 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_i - m)^3 n_i$$

- współczynniki skośności:

- (a)

$$A_d = \frac{\mu - d}{s}$$

- (b)

$$A_m = 3 \frac{\mu - d}{s} = 3A_d$$

- (c)

$$A_Q = \frac{Q_1 + Q_3 - 2m}{2Q}$$

- Współczynnik asymetrii

$$A = \frac{M_3}{s^3}$$

2 Przyrosty i Indeksy

2.1 Przyrosty

- przyrost absolutny:

$$\Delta_{t/c} = y_t - y_c$$

- przyrost łańcuchowy absolutny rzędu pierwszego:

$$\Delta_t = y_t - y_{t-1}$$

- przyrost absolutny łańcuchowy rzędu a:

$$\Delta_{t/c}(a) = y_t - y_{t-a}$$

- przyrost względny o podstawie stałej:

$$d_{t/c} = \frac{y_t - y_c}{y_c} = \frac{\Delta_{t/c}}{y_c} = I_{t/c} - 1$$

- przyrost względny o podstawie łańcuchowej:

$$d_{t/c} = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} = \frac{\Delta_{t/c}}{y_{t-1}} = I_t - 1$$

- średni przyrost absolutny:

$$\bar{\Delta} = \frac{1}{n-1} \sum_{t=2}^n \Delta_t = \frac{y_n - y_1}{n-1}$$

2.2 Indeksy

- Indeksy jednopodstawowe:

$$I_{t/c} = \frac{y_t}{y_c} \cdot 100\%$$

- Indeksy łańcuchowe:

$$I_{t/c} = \frac{y_t}{y_{t-1}} \cdot 100\%$$

- tempo przyrostu

$$T = \left(\frac{y_t}{y_{t-1}} - 1 \right) \cdot 100\%$$

- średni indeks wzrostu (łańcuchowy wskaźnik dynamiki):

$$\bar{i} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2 y_3 \dots y_n}{y_1 y_2 \dots y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

- średnie tempo wzrostu:

$$\bar{T} = (\bar{i} - 1) \cdot 100\%$$

2.3 Indeksy cen i wartości

- q_t ilość dóbr w chwili t,

- q_0 - ilość dóbr w okresie podstawowym,

- p_t ceny jednostkowe dóbr w okresie t,

- p_0 - ceny jednostkowe dóbr w okresie podstawowym.

- q_{ti} ilość dóbr i-tego rodzaju w chwili t,

- q_{0i} - ilość dóbr i-tego rodzaju w okresie podstawowym,

- p_{ti} ceny jednostkowe dóbr i-tego rodzaju w okresie t,

- p_{0i} - ceny jednostkowe dóbr i-tego rodzaju w okresie podstawowym.

- $w_{ti} = p_{ti} q_{ti}$ - wartość sprzedaży i-tego towaru w t-tym okresie,

- $w_t = \sum_i w_{ti}$ - wartość sprzedaży łącznie w t-tym okresie

- $h_i = \frac{p_{ti}}{p_{0i}}$ - indeks indywidualny zmiany ceny i-tego towaru

- $g_i = \frac{q_{ti}}{q_{0i}}$ - indeks indywidualny zmiany ilości sprzedawanego i-tego towaru

- $I = \frac{w_t}{w_0}$ - indeks zmian wartości sprzedaży,

- agregatywny indeks cen Laspayersa:

$${}_L I_p = \frac{\sum_t q_0 p_t}{\sum_t q_0 p_0} \cdot 100\%$$

$({}_L I_p - 1) \cdot 100\%$ - wzrost wartości sprzedaży po zmianie cen przy tej samej sprzedaży co w okresie podstawowym,

- agregatywny indeks wartości Laspayersa:

$${}_L I_q = \frac{\sum_t q_t p_0}{\sum_t q_0 p_0} \cdot 100\%$$

$({}_L I_q - 1) \cdot 100\%$ - wzrost wartości sprzedaży po zmianie ilości sprzedanych towarów tej samej ceny co w okresie podstawowym,

- agregatywny indeks cen Pashego:

$${}_P I_p = \frac{\sum_t q_t p_t}{\sum_t q_t p_0} \cdot 100\%$$

$({}_P I_p - 1) \cdot 100\%$ - wzrost wartości sprzedaży po zmianie cen przy tej samej sprzedaży co w okresie bieżącym,

- agregatywny indeks wartości Pashego:

$${}_P I_q = \frac{\sum_t q_t p_t}{\sum_t q_0 p_t} \cdot 100\%$$

$({}_P I_q - 1) \cdot 100\%$ - wzrost wartości sprzedaży po zmianie ilości sprzedanych towarów tej samej ceny co w okresie bieżącym,

2.4 związki między indeksami

- $I = {}_L I_p {}_P I_q$

- $I = {}_L I_q {}_P I_p$

- Indeksy Fishera:

$$(a) {}_F I_p = \sqrt{{}_L I_p {}_P I_p}$$

$$(b) {}_F I_q = \sqrt{{}_L I_q {}_P I_q}$$

3 Prognozowanie

3.1 Regresja i trend liniowy

- Współczynnik kierunkowy i wyraz wolny:

$$\hat{a} = \frac{\sum_{t=1}^n (t - \bar{t})(y_t - \bar{y})}{\sum_{t=1}^n (t - \bar{t})^2} = \frac{\sum_{t=1}^n (t - \bar{t})y_t}{\sum_{t=1}^n (t - \bar{t})^2}$$

$$\hat{b} = \bar{y} - \hat{a}\bar{t}$$

- wariancja resztowa

$$S_e^2(Y) = \frac{\sum_i (y_i - \hat{y}_i)^2}{n - k}$$

, w przypadku regresji liniowej $k = 2$:

- współczynnik zmienności przypadkowej:

$$v_e = \frac{S_e}{\bar{y}} \cdot 100\%$$

- współczynnik zbieżności:

$$\varphi^2 = \frac{(n - k)S_e^2}{n\sigma(Y)}$$

- współczynnik determinacji:

$$R^2 = 1 - \varphi^2$$

- prognoza:

$$y_{t_p} = \hat{a}T + \hat{b}$$

, z odchyleniem od rzeczywistej wartości prognozowanej y_T :

$$U_T = y_T - y_{T_p} > S_e(Y)$$

3.2 Średnie ruchome

- nieparzysta liczba składników:

$$\bar{y}_t(k) = \frac{1}{k} \sum_{i=t-(k-1)/2}^{t+(k-1)/2} y_i$$

- parzysta liczba składników:

$$\bar{y}_t(k) = \frac{1}{2k} y_{t-k+1} + \frac{1}{k} \sum_{i=t-k+2}^{t+k-2} y_i + \frac{1}{2k} y_{t+k-1}$$

- prognoza:

$$y_T(k) = \frac{1}{k} \sum_{t=n-k+1}^n y_t$$